

รายวิชาสังคมศึกษา

รหัสวิชา ส๑๔๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เรื่อง...พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้

ครูผู้สอน

ครูวรรณ ศรีอรุณ

ครูจิติรัตน์ ดิษฐวงศ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑.

สรุปพุทธประวัติ ตอน ตรัสรู้ได้พอสังเขป

๒.

เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ตรัสรู้ได้

๓.

ตระหนักและเห็นความสำคัญของพุทธประวัติ ตอน ตรัสรู้ได้

??

คำถามชวนคิด

นักเรียนทราบหรือไม่ว่า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงตรัสรู้ใต้ต้นอะไร
๑. ใต้ต้นโพธิ์ ๒. ใต้ต้นสาละ
๓. ใต้ต้นไทร

??

ใต้ต้นโพธิ์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงตรัสรู้ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์

“ต้นโพธิ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงตรัสรู้ เราจะเรียกว่า ต้นพระศรีมหาโพธิ์”

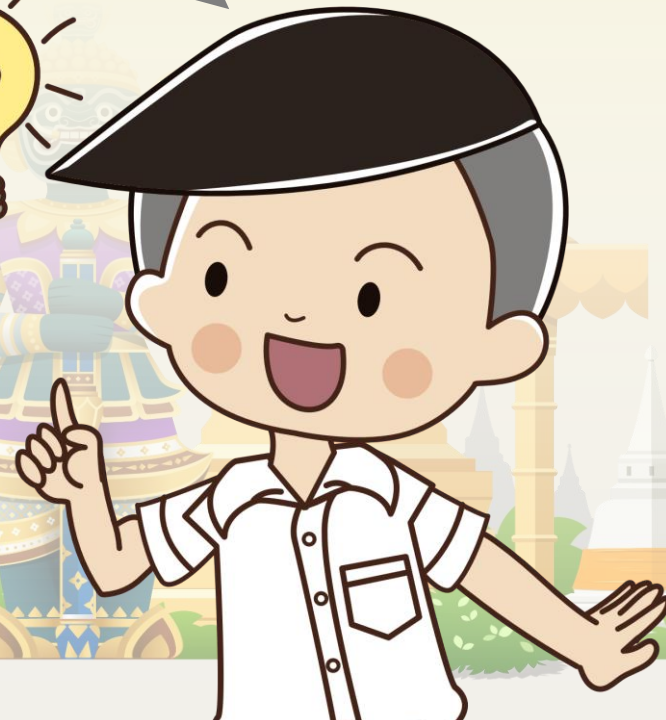
วันสำคัญของพระพุทธศาสนาในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ
เดือน ๖ คือ วันวิสาขบูชา มีเหตุการณ์อะไร
ที่สำคัญเกิดขึ้นพร้อมกัน ๓ ประการ

??

ประสูติ ตรัสรู้ และ
เสด็จดับขันธปรินิพพาน

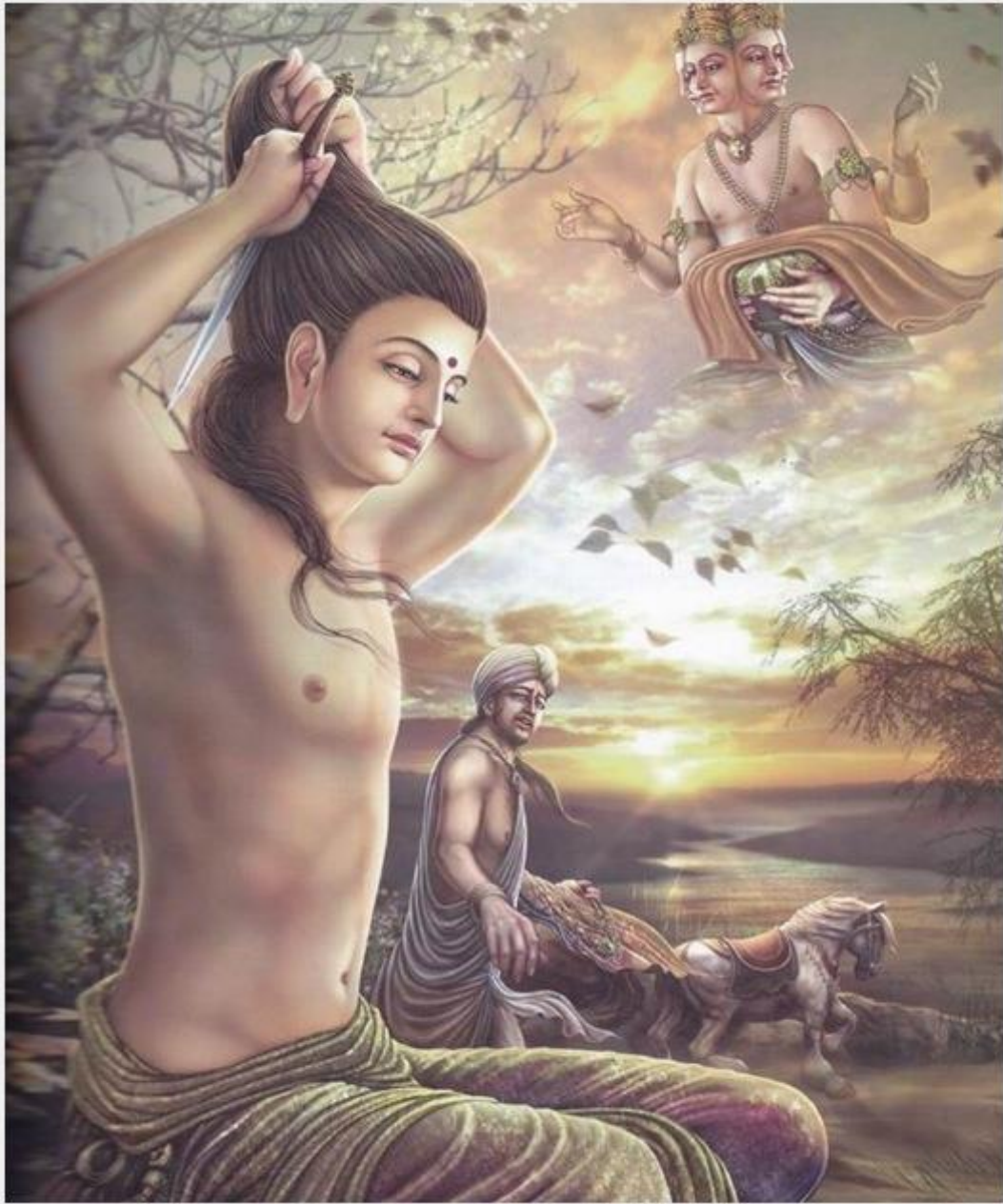

พุทธประวัติ

ตอน ตรัสรู้

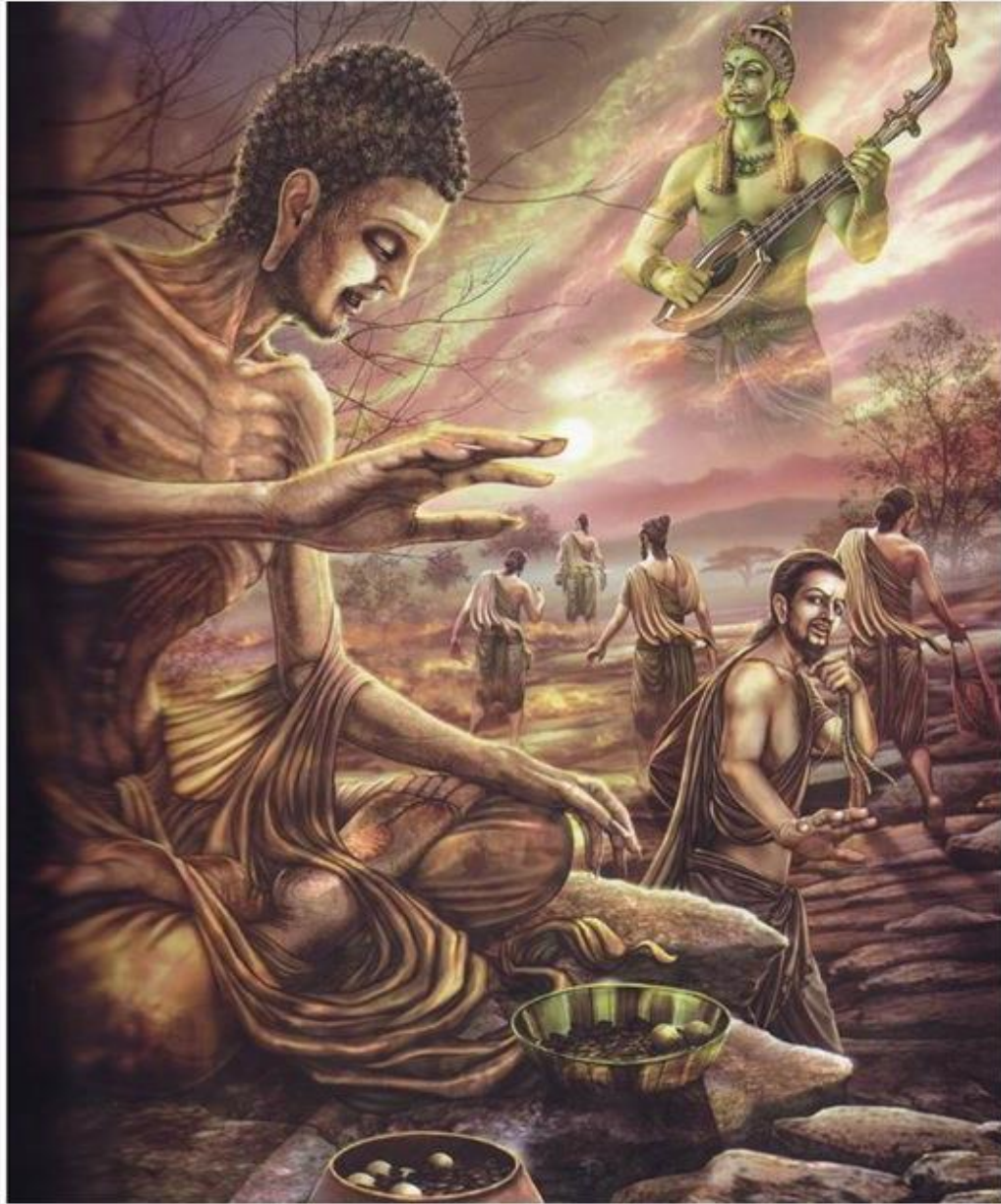
เจ้าชายสีหธัตถะออกผนวช
ริมฝั่งแม่น้ำอโนมา

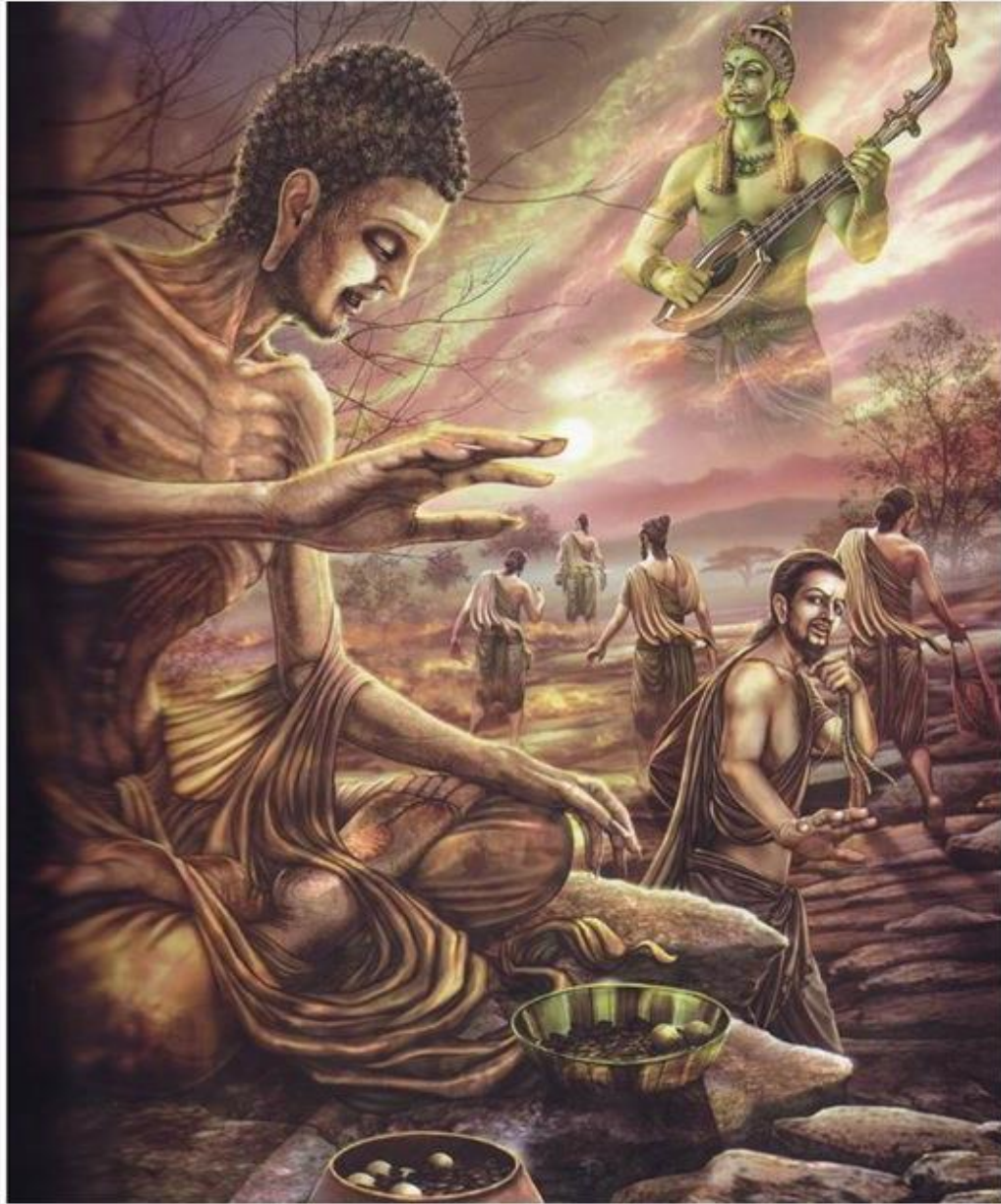
หลังจากที่เสด็จออกผนวชแล้ว
เจ้าชายสิทธัตถะได้ทรงไปศึกษา
หาความรู้จากสำนักของ
อาจารย์ดาบสและอุทกดาบส
จนหมดความรู้ของอาจารย์
แต่ก็ยังไม่พบทางพ้นทุกข์
จึงลาออกจากสำนักนั้น

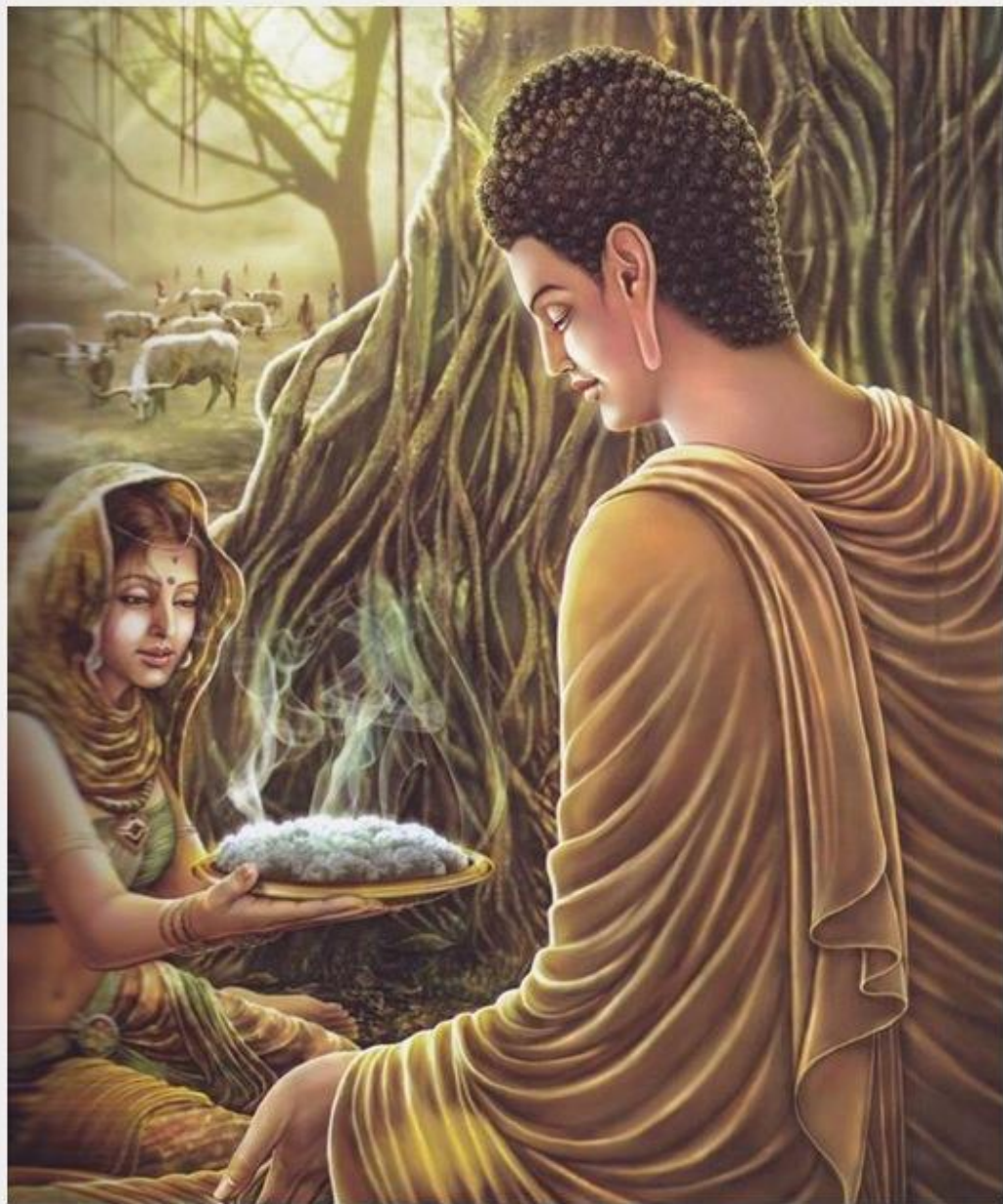
หลังจากที่เสด็จออกจากสำนักนั้น
พระองค์ทรงศึกษาค้นคว้า
และทดลองปฏิบัติด้วยพระองค์เอง
ทรงบำเพ็ญทุกขกิริยา โดยขบกัดฟัน
กลั้นหายใจ อดอาหาร เป็นเวลา ๖ ปี
ก็ยังไม่พบหนทางสู่ความพ้นทุกข์

พระอินทร์จึงเสด็จลงมาตีดพิน ๓ สาย
ที่มีสายที่ตั้งเกินไป ตึงพอดี กับหย่อนเกินไป
จนสายตึงขาดลง สายตึงกำลังดีเสียงเพราะ
สายหย่อน เสียงไม่ดังกังวาล ทำให้ดำริว่า
ต้องเหมือนพิน ต้องตั้งสายให้พอดี
ไม่ตึง ไม่หย่อน จึงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา
ทำให้ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่คอยปรนนิบัติ
เสียมศรัทธาจึงละทิ้งหน้าที่

ขณะมีพระชนมายุได้ ๓๕ พรรษา
ในวันที่พระองค์ตรัสรู้ นางสุชาดา
ได้ถวายข้าวมธุปายาส (หุงด้วยนม)

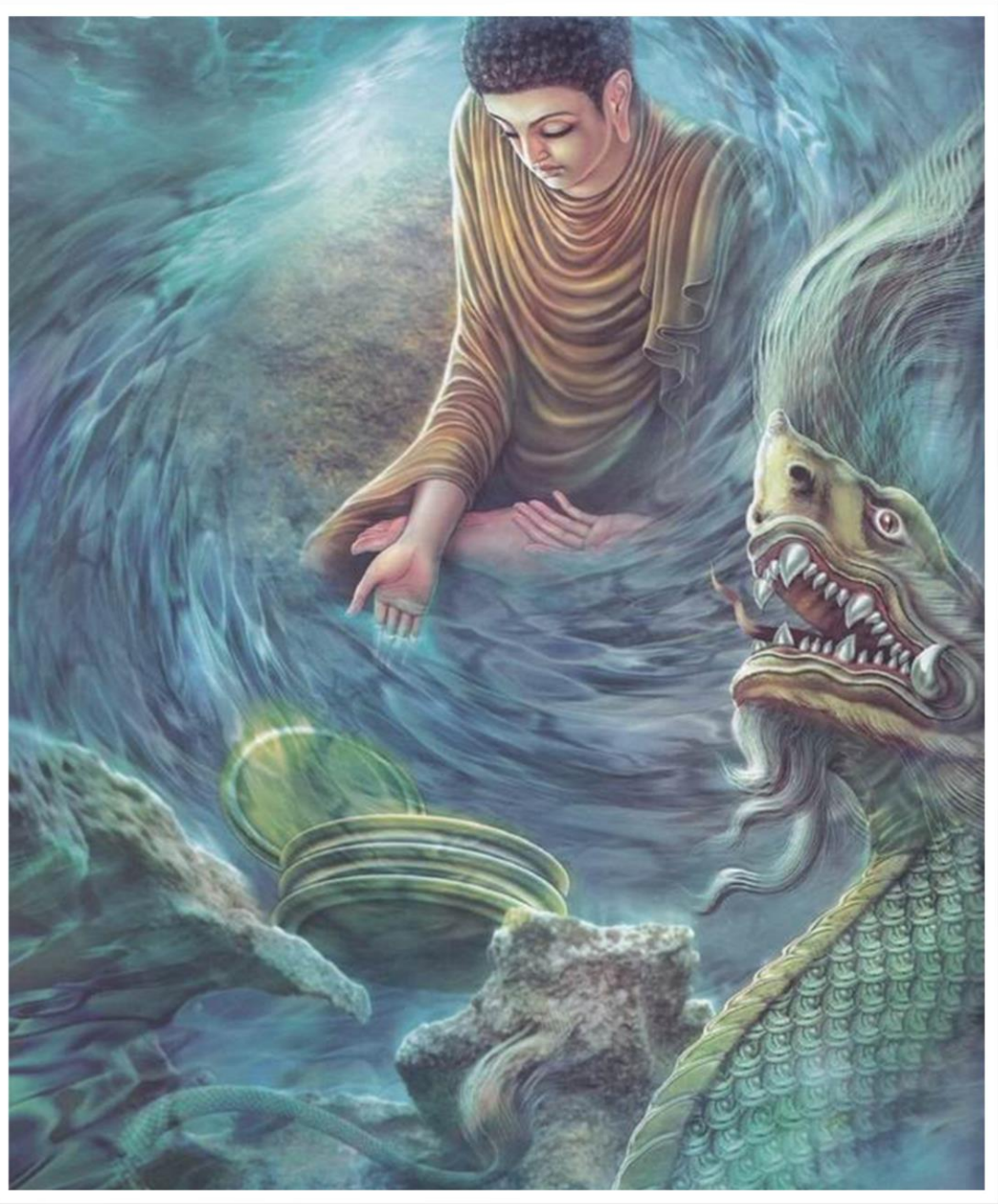
ทรงลอยภาคเสีียงพระบารมีหลังจากที่
พระบรมโพธิสัตว์เสวยข้าวมธุปายาสแล้ว
ทรงลอยภาคลงในแม่น้ำเนรัญชรา พร้อมกับ

ทรงอธิษฐานเสีียงพระบารมีว่า

**“ถ้าจะได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ
ขอให้ภาคทองลอยทวนกระแสน้ำ
แม้ว่าไม่ได้สำเร็จสมประสงค์
ขอให้ภาคลอยล่องไปตามกระแสน้ำ”**

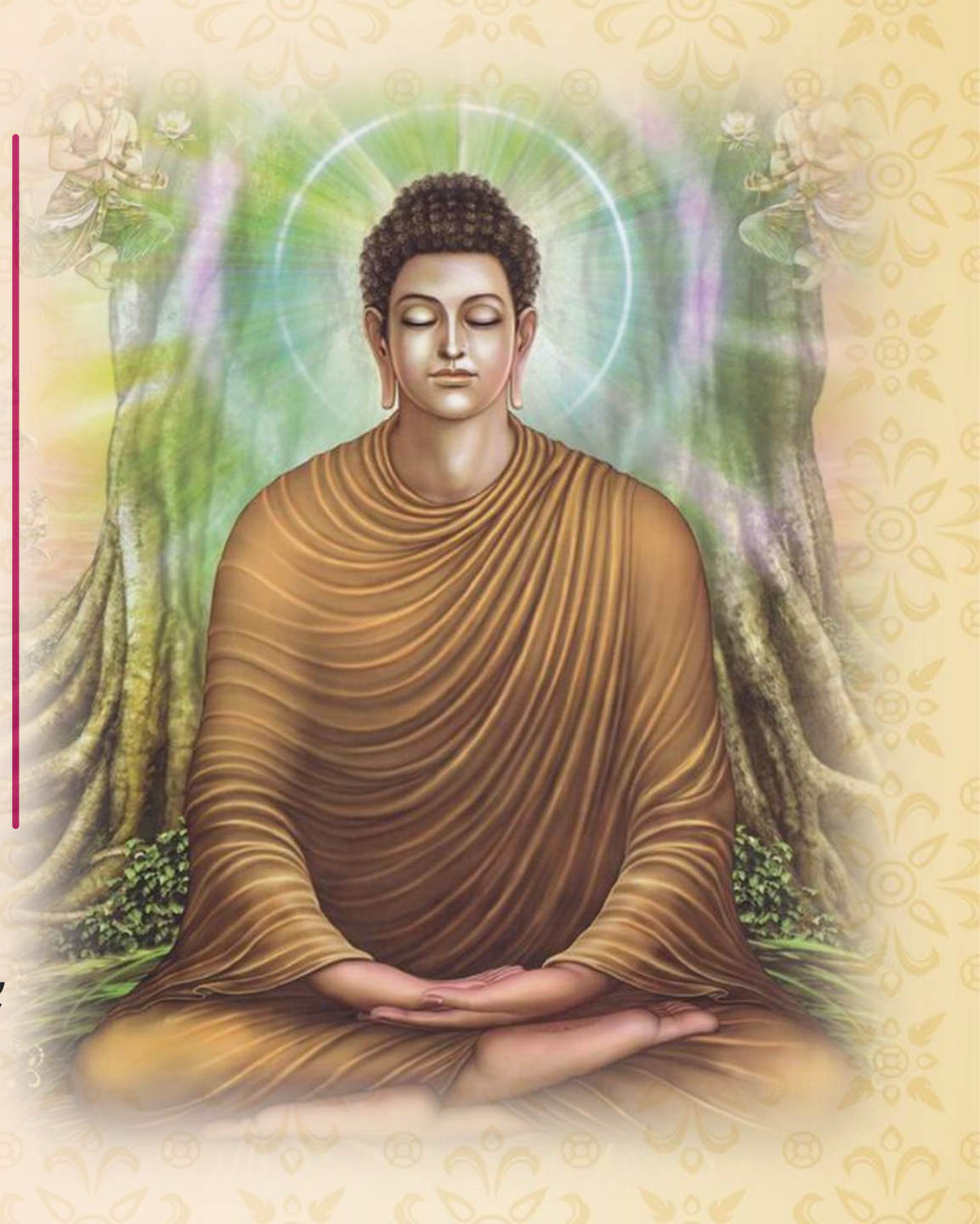
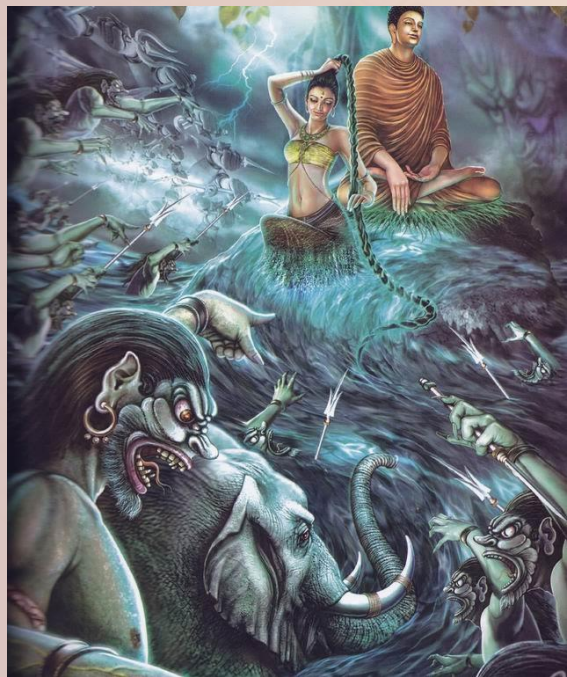
พุทธประวัติกล่าวว่า
ภาคนั้นได้ลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป

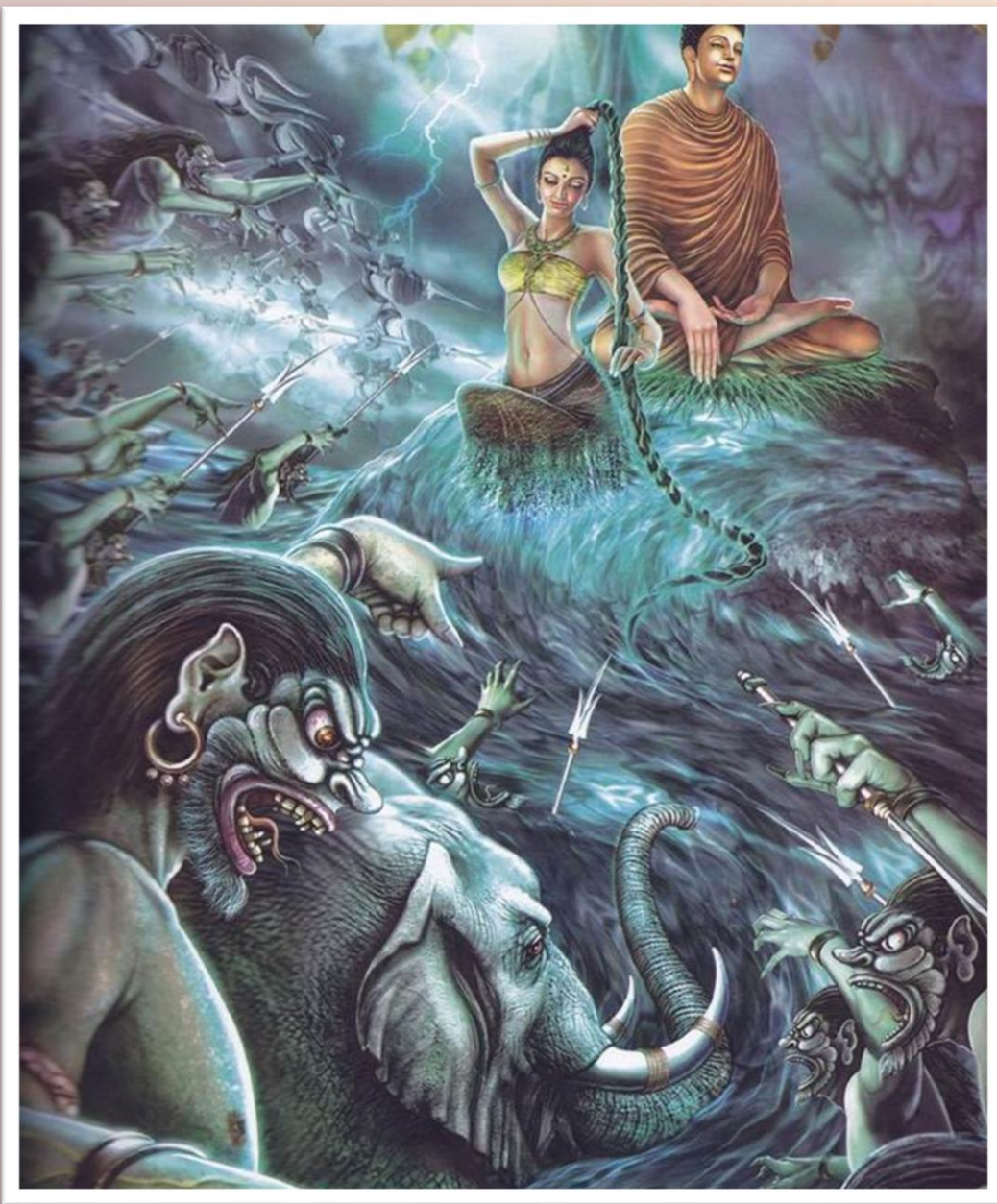
จนถึงวังน้ำวนแห่งหนึ่ง จึงจมลงสู่นาคพิภพ
ไปกระทบกับถาดสามใบของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ในอดีตสามพระองค์พญานาคราชซึ่งกำลังนอนหลับ
อยู่ในนาคพิภพได้ยินเสียงถาดกระทบกัน
จึงทราบว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะบังเกิดขึ้น
ในโลกมนุษย์อีกพระองค์หนึ่งแล้ว
(ในกัปปัจจุบัน หรือที่เรียกว่าภัทรกัปมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๕ พระองค์)
เจ้าชายสิทธัตถะ ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระองค์ที่ ๔ ทรงพระนามว่า
“พระสมณโคดมพุทธเจ้า”

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้
(เหตุการณ์การผจญมาร)

เมื่อครั้งพระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเพียร
เพื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ได้ทรงผจญกับเหล่าพวกพญามารทั้งหลาย
พญามารได้ออกอุบายต่าง ๆ นานา
เพื่อให้พระพุทธองค์ทรงเกิดกิเลสตัณหา
แต่พระพุทธองค์ทรงไม่ยินดียินร้าย
และในครั้งนั้นเอง พระแม่ธรณีทรงแสดง
ปาฏิหาริย์ปราบเหล่าพญามาร
โดยทรงบีบมวยผมให้น้ำไหลออกมา
ท่วม พวกพญามารทั้งหลายให้พ่ายแพ้ไป

วันที่ตรัสรู้ (ในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖)
สถานที่ตรัสรู้ (ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์
ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา เมืองพาราณสี)

เมื่อพระมหาบุรุษทรงกำจัดมารและเสนามาร
ให้ปราศด้วยพระบารมี ก็ทรงเบิกบานพระทัย
ได้ปีติเป็นกำลังภายในสลับสนุน เพิ่มพูนแรง
ปฏิบัติสมาธิภาวนาให้ยิ่งขึ้น ดังนั้น พระมหาบุรุษ
จึงมิได้ทรงพักให้เสียเวลา ทรงเจริญสมาธิภาวนา
ทำจิตให้แน่วแน่ ปราศจากอุปกิเลส จนจิตสุขุม
เข้าโดยลำดับ ไม่ช้าก็ได้บรรลุปฐมฌาน ทุตติยฌาน
ตติยฌาน จตุตถฌาน ซึ่งเป็นส่วนรูปสมาบัติ เป็นลำดับ
จนถึงอรุปสมาบัติ ๔ บริบูรณ์

ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
เมื่อพระมหาบุรุษทรงชนะมารแล้วนั้น
พระอาทิตย์กำลังจะอัสดง ราตรีเริ่มย่างเข้ามา
พระมหาบุรุษยังคงประทับนั่งไม่หวั่นไหว
ที่โพธิบัลลังก์ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์
ทรงเริ่มบำเพ็ญสมาธิให้เกิดในพระทัย
ด้วยวิธีที่เรียกว่าเข้าฌาน แล้วทรงบรรลุฌาน
คือ วิธีทำจิตให้เป็นสมาธิ คือ ให้จิตแน่วแน่
ไม่ฟุ้งซ่าน คิดโน่นคิดนี่อย่างปุถุชนธรรมดา

ตรัสรู้ด้วยวิธี
(บำเพ็ญเพียรโดยการนั่งสมาธิ)

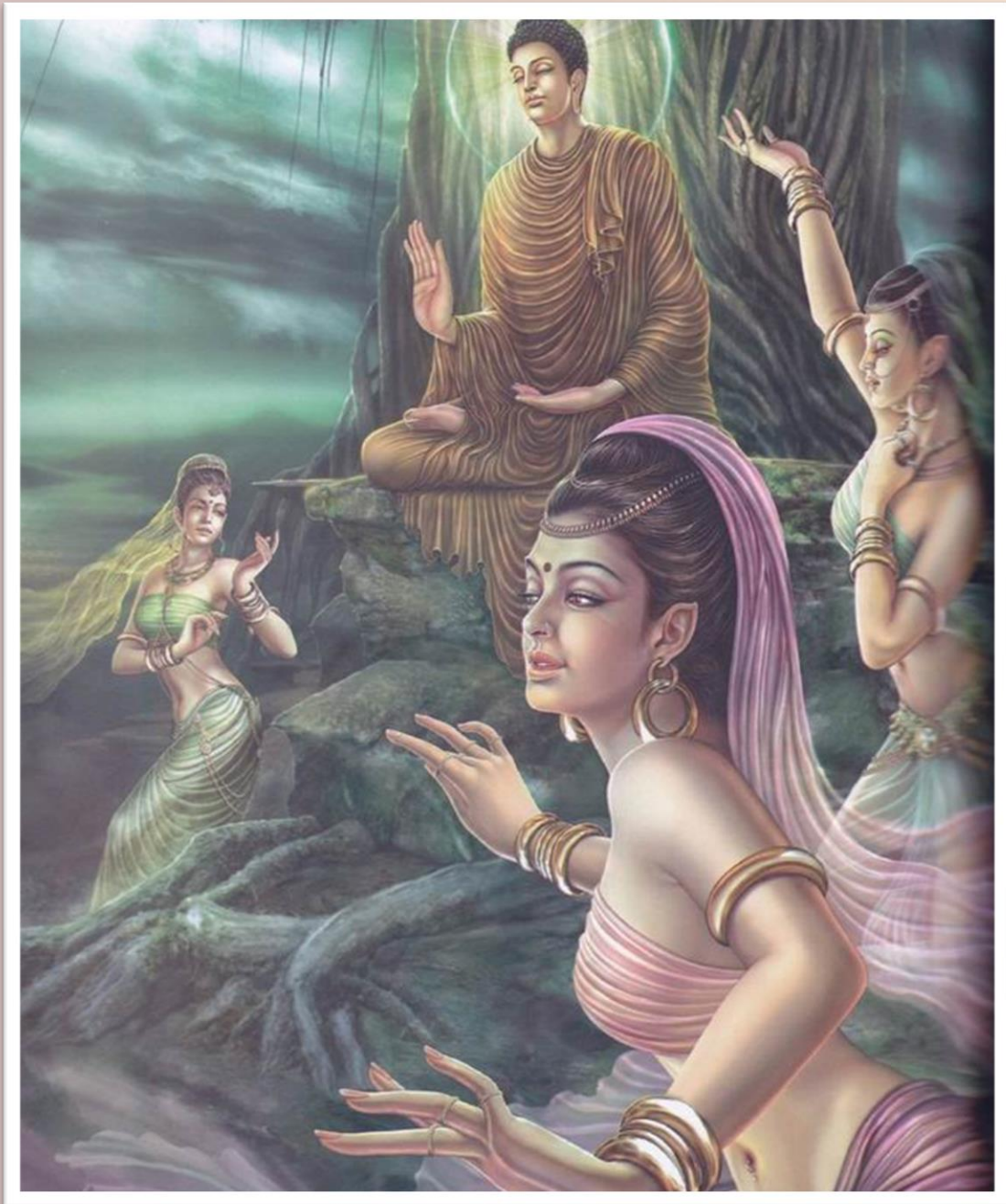

สิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น
เป็นสังขารมเรียกว่า อริยสัจ ๔

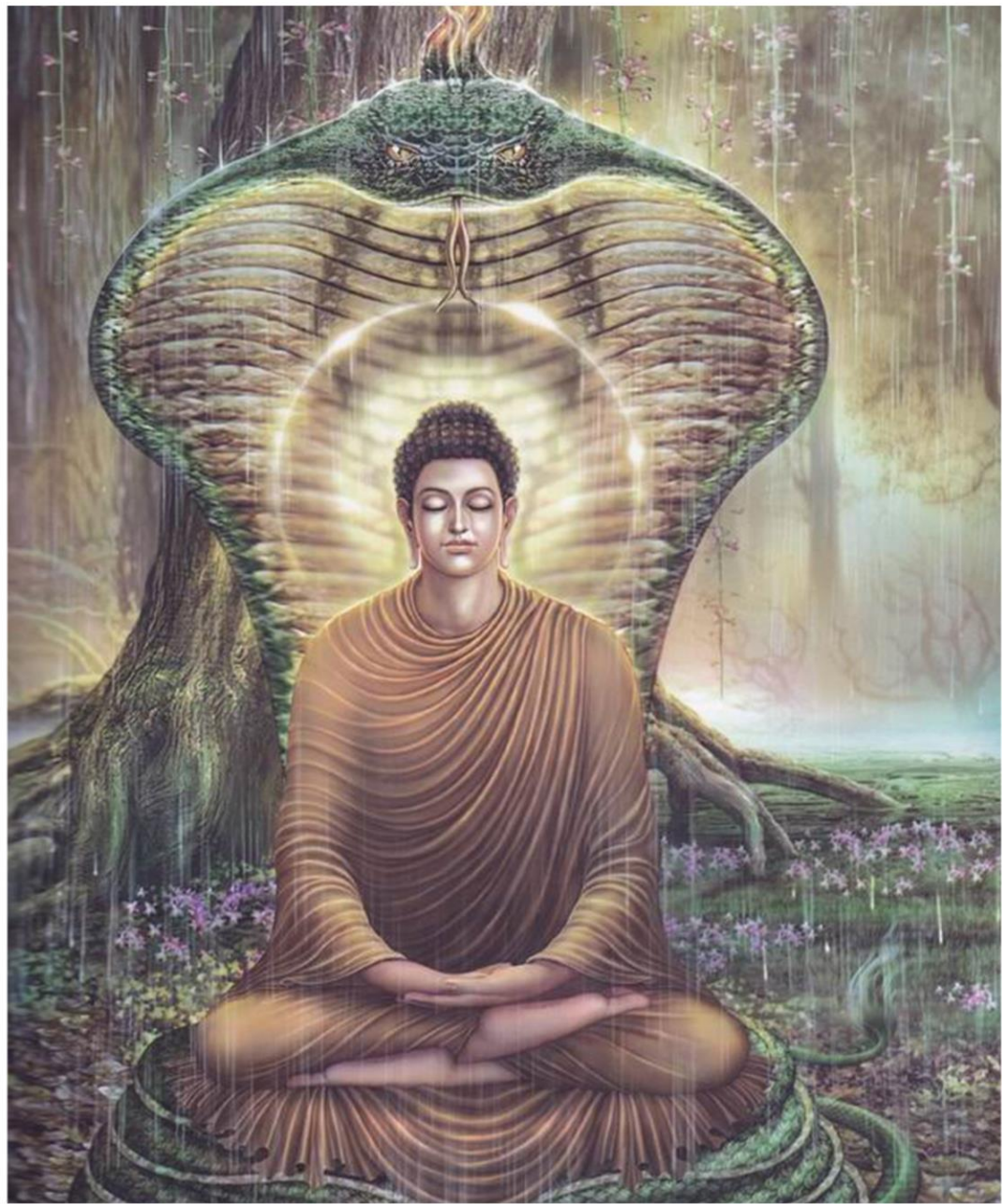

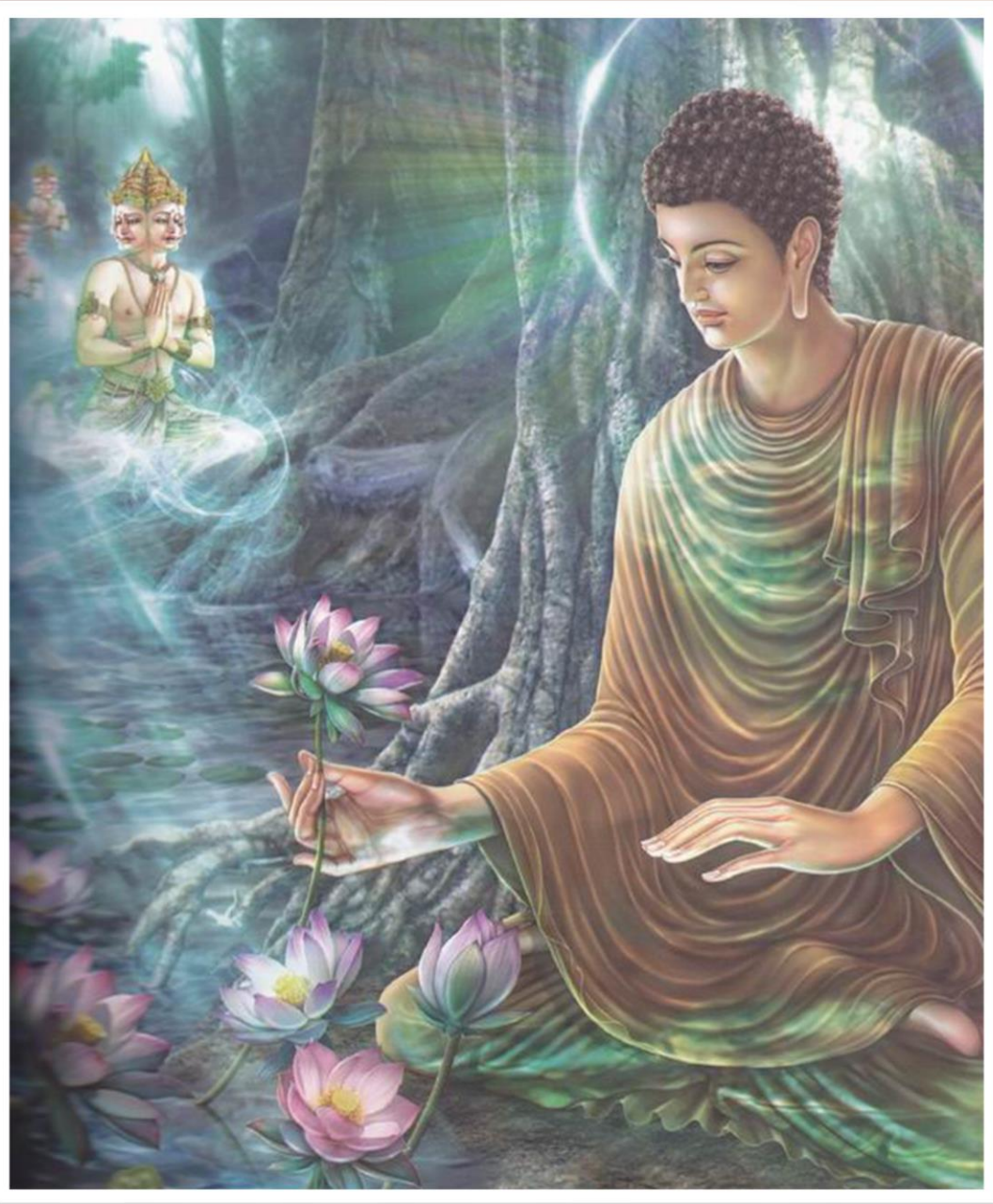
สามธิดามารมาประโลมล่อให้หลง
ก็ไม่ทรงใยดี หลังจากที่พระองค์ตรัสรู้แล้ว
พระพุทธเจ้าเสด็จประทับเสวยวิมุตติสุข
อยู่ภายใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์เป็นเวลา ๗ วัน
คำว่า 'เสวยวิมุตติสุข' เป็นภาษาที่ใช้สำหรับ
ท่านผู้ทรงหลุดพ้นแล้ว เทียบกับภาษา
สามัญชนคนไม่มีกิเลสก็คือพักผ่อนภายหลัง
ที่ตรากตรำงานมานั่นเอง

ทรงเสด็จเสวยวิมุตติสุขที่สระมัจฉินท์
เมื่อพระองค์ประทับเสวยวิมุตติสุขได้ ๗ วัน
ได้เสด็จมาประทับที่ใต้ต้นจิกริมสระนี้
ตอนนั้นเกิดฝนตกหนักเจือด้วยลมหนาว
ฝนตกปรำอยู่เจ็ดวันเจ็ดคืน พญามัจฉินท์
พญานาคแผ่พังพานบังฝนให้พระพุทธเจ้า
ซึ่งฝนตกเป็นเวลาเจ็ดวัน
ขณะเสวยวิมุตติสุขใต้ต้นมัจฉินท์
อันเป็นสัปดาห์ที่สามของการตรัสรู้

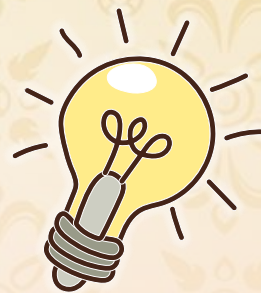

ทรงเห็นว่าบุคคลในโลกนี้
มีหลายจำพวก บางพวกสอนได้
บางพวกสอนไม่ได้
เปรียบเสมือนบัว ๔ เหล่า

กิจกรรม

เรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์

นักเรียนดูภาพว่าภาพใด
เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน
และเลือกภาพใส่ตามลำดับให้ตรงกับบัตรคำ

๕ ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจงนักเรียน

๑. นักเรียนแต่ละคนอ่านคำชี้แจงก่อนทำใบงาน
๒. นักเรียนทำใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน ตรัสรู้
๓. นักเรียนที่ครูสุ่มออกมานำเสนอผลงาน

คำชี้แจงครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านคำชี้แจงก่อนทำใบงาน
๒. ครูให้ทำใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน ตรัสรู้
๓. ครูสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอผลงาน

ใบงานที่ ๓

เรื่อง พุทธประวัติ ตอน ตรัสรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสรุป เรื่อง พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้
มาพอสังเขปลงในกรอบภาพ

ตอนตรัสรู้

A series of ten horizontal dotted lines for writing, arranged vertically within a scroll-like frame.

แนวคำตอบ

ตอนตรัสรู้

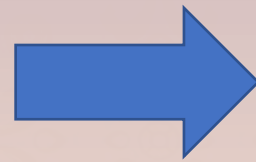
พระองค์ทรงประทับนั่งขัดสมาธิ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ณ อรุณเวลาเสนาณิกม เมืองพาราณสี และตั้งจิตอธิษฐานด้วยความแน่วแน่ว่า トラบใดที่ยังไม่บรรลุสัมมา สัมโพธิญาณ ก็จะไม่ลุกขึ้นจากสมาธิบัลลังก์ แม้จะมีหมู่มารเข้ามาขัดขวาง แต่ก็พ่ายแพ้พระบารมีของพระองค์กลับไป จนกระทั่งในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ พระองค์ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง สิ่ง que พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น เป็นสังขธรรมเรียกว่า อริยสัจ ๔

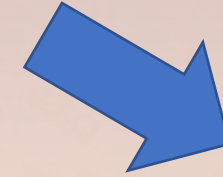
สรุปบทเรียน

ได้ทรงไปศึกษาหาความรู้
จากสำนักของอาจารย์ดาบส
และอุทกดาบส

ทรงบำเพ็ญทุกขกิริยา

นางสุชาดาได้ถวาย
ข้าวมธุปายาส

ทรงลอยถาดเสียง
พระบารมี

ทรงผจญกับเหล่า
พวกพญามารทั้งหลาย

ทรงเสด็จเสวย
วิมุตติสุข

สามธิดามารมาประโลม
ล่อให้หลงก็ไม่ทรงใยดี
ตรัสรู้แล้ว

ตรัสรู้เป็นพระอรหันต
สัมมาสัมพุทธเจ้า

พุทธประวัติ
ตอนตรัสรู้

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง พุทธประวัติ

ตอน ประกาศธรรม

